

AVENÇ DE RECOMANACIONS DEL SÍNDIC RESPECTE DE LA PROPERA CONVOCATÒRIA ELECTORAL A CATALUNYA

El Síndic de Greuges de Catalunya ha obert una actuació d'ofici al voltant de la previsió de celebració d'eleccions al Parlament de Catalunya el 14 de febrer de 2021, en el context de la pandèmia de la COVID-19, en el marc de la qual ha estudiat tant el dictamen fet per la Comissió Jurídica Assessora (CGA) com l'anàlisi de la unitat encarregada de la gestió electoral (PROCICAT).

1. Abast del dret de sufragi actiu i pronunciaments del Síndic de Greuges

L'Estatut de Catalunya reconeix la condició política de catalans als ciutadans espanyols que tenen veïnatge administratiu a Catalunya (art. 7.1 i 7.2) i l'article 30, "el dret dels ciutadans de Catalunya a participar en condicions d'igualtat en els afers públics de Catalunya, de manera directa o bé per mitjà de representants i, en concret, el dret a elegir llurs representants en els òrgans polítics representatius i a presentar-s'hi com a candidats, d'acord amb les condicions i els requisits que estableixen les lleis" (article 30.2).

El Síndic s'ha pronunciat en relació amb diferents assumptes que poden afectar l'exercici lliure de dret de participació i l'exercici del dret de sufragi en el marc dels darrers processos electorals a Catalunya i a l'Estat espanyol i, en concret, sobre els [drets de participació política de la ciutadania i el dret de sufragi passiu](#), el [dret a rebre i comunicar lliurement informació i per garantir la conformació d'una opinió política lliure, l'exercici del dret de vot per correspondència tant des del territori de l'Estat com des de l'exterior](#) i sobre els [drets de participació les persones amb discapacitat](#).

2. Afectacions previsibles al dret de sufragi com a conseqüència de la pandèmia

La COVID-19 va ser declarada pandèmia per l'OMS el mes de març de 2020. A Espanya, una primera declaració de l'estat d'alarma, amb confinament domiciliari, va ser vigent entre els mesos de març i juny d'enguany. Després d'un estiu amb menys incidència de la malaltia, les xifres dels darrers mesos han obligat a prendre mesures dràstiques com ara la declaració d'un nou estat d'alarma per part del Govern de l'Estat, prorrogat per les Corts Generals fins al 9 de maig de 2021 i, per part del Govern de Catalunya, de moment, el toc de queda diari de 22 a 6 hores, el confinament perimetral de Catalunya i el municipal de cap de setmana, i el tancament de nombrosos establiments públics (restauració, cultura, etc.), entre altres mesures.

Les eleccions catalanes, que es convocaran previsiblement per al dia 14 de febrer, se celebraran, per tant, amb un estat d'alarma vigent i, probablement, amb importants restriccions de mobilitat. També és previsible que hi hagi milers de persones electores amb test positiu de PCR (o contacte estret d'aquestes) diagnosticades pocs dies abans de la jornada electoral, i també persones en situació de confinament, sigui domiciliari o perimetral (i dins d'aquest, d'àmbit municipal, autonòmic o internacional), que no es puguin desplaçar als col·legis electorals. Ens referim, per tant, a persones que quedarien materialment excloses dels mecanismes previstos en la legislació pel vot anticipat i no podrien fer efectiu el dret de sufragi actiu.

Així mateix, cal tenir present la situació que es pugui viure als hospitals, i molt en particular a les unitats de cures intensives; a les residències de persones grans i de persones amb discapacitat; les afectacions al personal electoral (membres de les meses, persones apoderades i interventores, personal administratiu).

En resum, segons les projeccions científiques actuals, podria ser que desenes de milers de persones més o menys sobtadament no estiguessin en condicions d'exercir els seus drets i deures electorals.

3. Acord bàsic sobre la celebració de les eleccions

Cal preveure i establir un mecanisme legal que emmarqui la celebració del procés electoral que sigui fruit d'un gran acord de país en què es comprometin conjuntament, per poder arribar a un acord entre el Govern de Catalunya i el conjunt de les candidatures partits polítics que concorren a les eleccions.

Aquest mecanisme hauria de recollir l'acord dels diferents agents del procés electoral per fixar uns criteris objectius, sanitaris i constitucionals, per decidir si, arribades les dades d'inici de la campanya electoral, o més endavant si s'escau, es donen les condicions per continuar amb el procés electoral o si cal procedir a un ajornament.

Caldria fixar les bases de les que es proposen com a mesures normatives extraordinàries per garantir, al màxim possible, el dret de vot de totes les persones amb dret de sufragi actiu i de minimitzar l'afectació del dret per les situacions de salut, confinament i aïllament que puguin afectar una part de la ciutadania en les dades dels comicis.

Tot això a partir de l'estudi, indicadors, suport i assessorament d'un grup de persones expertes, independents, d'àmbit nacional i internacional, constituïda *ad hoc*. I aquesta decisió de possible ajornament s'ha de prendre en una data predeterminada, que, a parer del Síndic, no pot anar més enllà del 15 de gener.

4. Decrets de convocatòria i possible ajornament

El decret de convocatòria electoral és competència governamental.

Ara bé, en la hipòtesi d'ajornament d'eleccions, la decisió hauria de venir avalada per un ampli consens, amb consideració del dictamen elaborat pel grup d'experts. Al País Basc i Galícia ho van fer per decret els respectius presidents.

5. Competències de la Generalitat de Catalunya

Catalunya no disposa de llei electoral pròpia, raó per la qual les eleccions al Parlament de Catalunya estan regides directament per la Llei orgànica de règim electoral general (LOREG). Cal explorar si es pot fer un treball legislatiu immediat.

6. Mesures legislatives i interpretatives que es poden adoptar abans del 14 de febrer

L'adaptació a un escenari que a hores d'ara és imprevisible, com és el de la situació de la pandèmia el 14 de febrer de 2021, requeriria alguns canvis legislatius i pràctics.

a) Mitjançant la promulgació d'una llei catalana electoral de caràcter parcial, cosa que hauria de succeir abans del 21 de desembre i, per tant, per tràmit de lectura única i urgència, es podria:

- Crear una junta electoral provisional de Catalunya, com a rectora dels comicis, amb independència de la competència de la Junta Electoral Central.
- Preveure la possibilitat d'establir diverses jornades de votació, cosa que podria permetre celebrar aquests comicis en dues jornades consecutives, el 13 i 14 de febrer.
- La Llei electoral ja preveu que cada membre de la mesa tingui dos suplents. Enguany, es podria considerar la necessitat de preveure'n un tercer.

b) Una interpretació extensiva de la LOREG permetria fer altres ajustos que segurament seran necessaris per garantir el màxim respecte del dret de sufragi actiu de tota la ciutadania.

- Estudiar i demanar l'ampliació dels terminis de sol·licitud del vot per correu fins al dia abans de les eleccions.
- Estudiar mecanismes de vot domiciliari o urna mòbil en què l'Administració electoral es desplaci al lloc de residència del votant perquè pugui fer efectiu el seu dret de sufragi
- La campanya electoral podria ser molt menys presencial que les campanyes tradicionals. Caldrà regular amb precisió quins actes es poden celebrar i en quines condicions i les mesures de prevenció necessàries, i també ampliar les vies de comunicació electoral a través de mitjans audiovisuals públics.

7. Informació, publicitat i formació

En qualsevol dels escenaris descrits anteriorment, el Govern de Catalunya ha de fer una àmplia campanya formativa i informativa a tota la ciutadania sobre les circumstàncies en què se celebraran les eleccions, els ajustos que s'hagin de posar en pràctica, foment del vot per correu, etc.

8. Informe del Síndic de Greuges

El Síndic de Greuges presentarà properament un informe complet al Parlament i al Govern sobre les qüestions anteriors, de les quals aquesta nota constitueix un avenç de conclusions i recomanacions.

Barcelona, 10 de novembre de 2020